

סיכום דיון

מסמך זה מהווה את תמצית הדיונים של "פורום שווי הוגן" מתוך מטרה לשתף את הקהל הרחב בעיקרי הדברים. בקריאת המסמך יש להביא בחשבון שמדובר בתמצית הדיון ולא בפרוטוקול מלא. בהתאם למדיניות הפורום, הדברים מובאים שלא בהכרח בציון שמות כל הדוברים. יודגש כי הדברים מייצגים את עמדותיהם האישיות והמקצועיות של חברי הפורום ואינם מייצגים בהכרח את העמדות הרשמיות של הגופים אליהם הם משתייכים.

תאריך המפגש: 09/05/2022

נושא המפגש: "הכניסה לתוקף של מודל הפסדי האשראי החזויים (CECL) בבנקים: יישום והשלכות על רווחיות הבנקים והתשואה להון"

קישור לחומר הרקע למפגש: [לחץ כאן](#)

קישור לרשימת המשתתפים: [לחץ כאן](#)

צוות מקצועי: עמית הראל, נתנאל חכמי-לוי, מיכל ילין ומאיה ברנבוים

שלומי שוב

בוקר טוב, אנו עוסקים הבוקר בנושא תחילת היישום של מודל הפסדי האשראי החזויים האמריקאי – ה- CECL בבנקים בישראל החל מדוחות הרבעון הראשון שיתפרסמו בקרוב מאד – בעוד כשבוע שבועיים. בחברות כרטיסי האשראי המודל החדש יכנס רק בעוד שנה, ב- 1.1.23. מדובר במודל חשבונאי חדש ומהפכני מבחינה קונספטואלית שהגיע כחלק מהפקת הלקחים בעולם מהמשבר הפיננסי של 2008 שאז הטענה היתה שהפסדי האשראי הגיעו באיחור ובאופן חלקי. בעוד המודל החשבונאי הקיים ניסה לאמוד הפסדים שכבר התהוו גם אם טרם נודע עליהם, הרי שהמודל החדש מנסה מראש לאמוד את ההפסדים שעוד יהיו לכל אורך חייו החזויים של החוב. כלומר, בנקודת המוצא המודל החדש מודד טווח רחב של הפסדים פוטנציאליים.

הנקודה המרכזית היא שמדובר באומדן וכאן נכנס גם ההיבט המתודולוגי, היבטי ממשל תאגידי והאומדנים הנוגעים לתחזיות. אם עד עכשיו ההפרשות נקבעו בהתאם למסגרת פחות או יותר אחידה בהתאם להוראות הפיקוח (אם כי כל בנק נדרש לבצע ההתאמות איכותיות, אשר השתכללו עם פרוץ משבר הקורונה), הרי שכיום המתודולוגיה והפרמטרים האומדניים שלה פתוחים לבחירת כל בנק ויש כאן פוטנציאל ליצירת שונות משמעותית בין הבנקים, במיוחד במדידת הרווחיות. זה מזכיר לי קצת את נושא כניסת השווי ההוגן לחברות הנדלן המניב – למרות שהגדרה התיאורטית היא אותה הגדרה

למתודולוגיה שנבחרת ובמיוחד לפרמטרים שמוצבים בה יש פוטנציאל לייצר שונות רבה בין החברות המדווחות.

בעוד בארה"ב המעבר לראשונה בבנקים הגדולים היה גידול של עשרות אחוזים – למשל, ב- Bank of America, JPMorgan, Citygroup זה היה סביב ה- 30% (אם כי היתה שם גם שונות רבה בהשלכות וקשה להתייחס במקשה אחת לכל הכמות העצומה של הבנקים בארה"ב) בתחילת 2020 ראינו שהמעבר בישראל היה מינורי יחסי כ- 10 אחוז. מעבר לכך, שקשה להשוות כי המוצרים שם שונים מאוד ביחס לישראל, נכנסים לכאן גם משני משתנים עיקריים: שמרנות שהכתיב הפיקוח בישראל וראינו אז זה היטב למשל במשכנתאות כשלפי המולד החדש הבנקים מקטינים את ההפרשות בגינן והסיבה השנייה היא העיתוי - המעבר האמריקאי היה ברבעון הראשון של 2020 על רקע תחילת הקורונה כך שיתכן והיתה לכך השפעה (למרות שברבעון הראשון של 2020 נרשמו שם גם הפרשות גדולות מאד). צריך לזכור גם שבמעבר כזה קיים תמיד גם חשש משיפטינג כלומר ניהול רווחים חשבונאי – הרי ככל שזקוק יותר הפסדים אחורה כך שהתשואה להון קדימה תגדל.. כלומר אף פעם לא יהיה דיווח על ההפסדים הנ"ל ברווחים המדווחים ובתשואה להון.

עשינו לקראת הדיון ניתוח של דוחות הבנקים – כפי ששלחנו לכם במצגת אתמול - וממה שאנחנו רואים את הקפיצה הכי גדולה יחסית בהפרשה במסחרי עשו מזרחי טפחות ולאומי. אבל גם כעת הפועלים בעל יחס הכיסוי הגדול ביותר במסחרי והבינלאומי הנמוך ביותר. בפרטיים ללא משכנתאות שזה האשראי הצרכני רואים שאת הקפיצה הכי גדולה עשה בנק הפועלים. ללאומי יש את שיעור הכיסוי הגבוה ביותר כאן בעוד למזרחי ולבינלאומי יש שיעור הכיסוי הנמוך ביותר - נמוך משמעותית ביחס לבנקים האחרים. במשכנתאות אנחנו רואים את יחס הכיסוי הנמוך ביותר בעקבות יישום המודל בלאומי. בסה"כ שיעור הכיסוי הגבוה ביותר הוא של הפועלים.

אז זה נכון שלפער המתודולוגי יש השפעה למרות שתיאורטית זה לא אמור להיות אבל בתכלס שני האלמנטים הכי משפיעים הם תמהיל הלקוחות והתחזיות לעתיד. אפשר לחלק בגסות את המתודולוגיות לשתי עיקריות: חד שלבית – שמבוססת על הפסדי עבר בתוספת תחזית לעתיד על בסיס איכותי והשנייה שהיא דו שלבית ולכאורה מדוייקת יותר היא ה- PD LGD. כלומר, הסתברות לכשל והפסד בהינתן כשל. כמובן שבשביל ליישם את המתודולוגיה המדוייקת יותר צריך סטטיסטיקות איכותיות ומידע מהימן על העבר וזה לא בהכרח קיים בכל בנק ודורש בניית מערכות.

לכאורה מהנתונים שהצגנו וחיבור המתודולוגיה עליה דיווחו הבנקים ניתן לראות שהמודל הזה מביא לכאורה לתוצאות נמוכות יותר של הפרשה – אבל צריך להיזהר לדעתי מלהסיק מסקנות כי בתוך היישום של המודל יש הרבה מאד שיקול דעת ופרמטרים שיכולים להשפיע הרבה יותר מהשם הכללי של המתודולוגיה. כמו למשל, איך קובעים את קבוצות הנכסים הרלוונטיים לצורך המודל או מהי תקופת התחזית הספציפית לפני החזרה להיסטוריה. הרי נדרש לבצע תחזית ספציפית לתקופה שלגביה יש ביסוס לנתונים ולאחרי תקופה זו יש חזרה להיסטוריה, כך שיש הרבה שיקול דעת לגבי

תקופות התחזית הניתנות לביסוס. אפשר גם לראות שחלק מהבנקים מדווחים שהם נמצאים בתהליך למידה והמתודולוגיות עוד צפויות להתעדכן. צריך לזכור שלבנקים בישראל אין את הניסיון שהיה לבנקים האמריקאיים כמו למשל סיטי בנק שכבר למועד המעבר – עבד שנים עם מודלים פנימיים מתקדמים.

ההשוואה ל-IFRS היא חשובה לאור העובדה כי החוץ בנקאי בישראל מיישם IFRS וכאם יש פער גאפ משמעותי בין התקינות. להבדיל מהמודל האמריקאי, המודל הבינלאומי שנקרא ECL גם מתייחס להפסדי האשראי החזויים אבל הוא מקל יותר או נכון אולי להגיד מתוחכם יותר מבחינה דיווחית וקובע שלושה שלבים לגבי הלוואה תקינה שניתנה – שלב המוצא הוא מועד מתן הלוואה, השלב השני הוא בהידרדרות משמעותית בסיכון האשראי של הלווה והשלב השלישי הוא כשל אשראי. בשלב הראשון מתבצעת הפרשה להפסדי אשראי חזויים רק בגין אירועי כשל שצפויים ל-12 חודשים קדימה ורק אם עוברים לשלב השני רושמים את ההפרשה על מלוא תקופה ההלוואה בדומה ל-CECL.

כלומר, במודל הבינלאומי ההפרשה על לקוחות תקינים תהיה בהכרח נמוכה יותר, ורואים את זה בהשוואות בין שיעור הכיסוי של הבנקים האירופאיים לעומת שיעור כיסוי של הבנקים האמריקאיים. מנגד, במקרה של הידרדרות בסיכון אשראי תהיה קפיצה חד פעמית בהפרשות ב-IFRS שיכולה להשפיע משמעותית לרעה על התוצאות הרבעוניות.

במצגת שהעברנו לכם אתמול עשינו דוגמה תיאורטית שממחישה את הפער המשמעותי בין שני המודלים החשבונאיים במועד מתן ההלוואה. חישבנו את הפסדי האשראי החזויים במתודולוגיה הכי פשוטה שיש על בסיס הספרייד. ואפשר לראות מהגרף שהפער בין המודלים כמובן מתרחב ככל שאורך תקופת ההלוואה גדל וככל שהספרייד גדל.

הקוריוז הוא שלמרות שבד"כ אנחנו רגילים שהתקינה הבינלאומית ליברלית יותר בהקשר של שיטות ואומדנים, דווקא בהקשר של הפסדי האשראי החזויים היא נוקשה יותר ודורשת שימוש במודלים מורכבים יותר. IFRS9 לא מאפשר שימוש במודלים איכותיים ודי מחייב שימוש במודלים סטטיסטיים – האמריקאי הרבה יותר "גמיש" בנושא.

בגדול, אני חושב שיש כאן טרייד – אוף, כמו כל דבר בחיים, מצד אחד המודל של ה-IFRS הוא יותר חכם ומצמצם את הבעיה של רישום ההפסד ב-1 DAY כלומר, את הדאבל קאוונטינג, גם אם זה לא הנימוק הרשמי של ה-IFRS (אלא יותר הנושא היישומי). אבל מצד שני היישום שלו דורש יותר שיקול דעת בהקשר של מה זאת הידרדרות משמעותית בסיכון האשראי וראינו את הפוליטיקה שהיתה בהקשר של הבנקים האירופאיים בקורונה שמצאו כל מיני תירוצים למה זאת לא הידרדרות..

מה שכן, אני בכלל חושב ששני המודלים האלה בעייתיים מבחינה חשבונאית כי הם יוצרים בהגדרה הפסד ב-1DAY, גם אם זה לא חדש מבחינת הבנקים לאור ההפרשה הקבוצתית שהיתה קיימת גם

בעבר. אבל המודל החדש מחדד את הבעיה. תחשבו על בנק שיגדיל את היקף ההלוואות שלו ברבעון – זה אומר שיגדיל בהתאם מיידי את ההפרשה..

הכי נכון לדעתי היה לכת עם המודל החשבונאי שהוצע בהתחלה שהיא רישום של הריבית הבסיסית באופן שוטף, בעוד הספרייד נרשם במעין "מחסנית" שמתעדכנת כל הזמן בהתאם לשינויים בסיכון האשראי – דוגמה לטיפול בביטוח. כלומר, טיפול כבר דרך מודל ההכרה בהכנסה מריבית. אבל לא הלכו על זה בסוף, כנראה לאור מורכבות היישום. אגב, לפי ה-IFRS מטפלים בזה דרך ההכרה בהכנסה, במקרה של אשראי שפגום מלכתחילה או אשראי שנמצא בשלב השלישי כאמור.

אז זה נכון שככל שאין גידול בהיקף ההלוואות או שינוי בתחזית, לכאורה לא אמורה להיות השפעה, אבל אין ספק שזה יוצר ארביטראז' חשבונאי לטובת הגופים החוץ בנקאיים – לרבות שימו לב חברות הביטוח שנמצאות משמעותית עמוק בתחום האשראי לעסקים לזמן ארוך. זאת ביחס לבנקים (ולחברות כרטיסי אשראי עוד שנה) שנדרשים ליישם את ה-CECL. תחשבו רק על היבט של דרישות ההון.. זה מצב מוזר שנובע מכך שישראל נמצאת, כפי שכבר אמרתי בעבר, בחברה לא טובה של מדינות עולם שלישי בודדות שלמרות שמיישמות IFRS לגבי חברות ציבוריות לא מיישמות זאת לגבי הבנקים.

שימו לב, הארביטראז' הזה גדל ככל שתקופת ההלוואה ארוכה יותר והספרייד גבוה יותר, אז יכול ליצור השפעות ריאליות מעניינות על התחרות בתחום האשראי בישראל. אגב, יש עוד אפקט מקוזז שהרי הפגיעה בהון אמורה לקוזז את אפקט הפגיעה ברווח על התשואה להון שהרי המכנה יותר קטן.

היבט מעניין נוסף הוא היבט המס. כידוע לאור העובדה שמדובר בהוצאות של העסק רשות המיסים מכירה לבנקים בהוצאה בעיקר בגין ההפרשה הספציפית בשונה מיתר החברות. לכן לכאורה המעבר למודל החדש לא אמור להשפיע. למרות זאת, במשכנתאות, לאור יצירת ההפרשה במודל הקודם לפי עומק הפיגור רשות המיסים הכירה בחלק משמעותי ממנה בגבולות מסוימים ולא כבר בהתחלה, אבל בערך כ-35% שזה משמעותי. ולכן המעבר כעת יכול להיות מעניין, כי הוא לכאורה מחדד את הנושא הקבוצתי מבוסס העתיד. אני רואה שיש לנו כאן היום גם נציגים מרשות המיסים.

למרות שראינו בדוחות השנתיים האחרונים את ההשפעה ליום המעבר על המערכת הבנקאית, העיקר עדיין לפנינו והוא ההשפעה על התוצאות השוטפות ואת זה כבר נראה בדוחות הרבעון הראשון של הבנקים. הרי מדובר כאן במודל חשבונאי אנטי מחזורי ולכן לכאורה בתקופות טובות צריך להגדיל את ההפרשות ולהיפך. יש כאן שאלה גדולה גם בנוגע לשיקול הדעת הרב שניתן להנהלות ביישום ועד כמה יהיו כאן גם אפקטים של ניהול רווחים. ושאלה נוספת בנוגע לתנדטיות של התוצאות והשקיפות שלהן - ותחשבו למשל מה היה קורה אם היינו מיישמים CECL כבר בתחילת הקורונה וחוטפים תנודה חזקה.

בכל מקרה, המודלים עוד צריכים להתפתח ולהתחבר לניהול הסיכונים של הבנק – כלומר עם כל הכבוד להשפעה הדיווחית לכשעצמה – המטרה העיקרית היא חיבור של הדיווח לראייה העסקית

וניחול נכון יותר של מתן האשראי בבנקים (זה דומה למשל למהפכה החשבונאית של תקן 17 בביטוח שתיכנס או של תקן 15 בהכרה בהכנסה שכבר נכנסה) זה חלק מרכזי לדעתי ולכן הזמנו לכאן היום את נציגי הפיקוח בראשות אור סופר ואת מציגי הבנקים – גם מהכספים וגם מניהול הסיכונים כי זה משהו שאמור לעבוד יחד.

אמיר ברנע

אני מאוד סקרן לשמוע את אור סופר ולכן אהיה מאוד קצר. יש לי שלוש שאלות ושתי הערות. השאלה הראשונה היא האם ההנחיות של ה-CECL הן טהורות-חשבונאיות ללא השלכות תזרימיות ולכן אין להן השפעה כלכלית? האם קיימת השפעה כלכלית על יעילות הבנקים והחלטות הבנקים? הכנתי רשימה של השלכות ההוראות החשבונאיות של CECL על הפעילות הבנקאית, העסקית. לצורך העניין, אדגים במהירות: ברור שיש השפעה על ההון העצמי בוודאי בהתייחס לצבר האשראי הקיים, ככל שהלימות ההון היא רלוונטית. אם הדיווח הזה ישפיע גם על הרווח השנתי תהינה גם השלכות על יכולת הבנקים לשלם דיבידנד, זה ברור מאליו. יש שיקולים במתן אשראי, האם עצם ההוראה הזו תשפיע על הבנקים איזה אשראי לתת? מה משך האשראי שיינתן? אם הטענה פה שההפרשה היא פרופורציונלית למשך האשראי, האם יהיה לה השלכה לקיצור האשראי או למשל לעבור לאשראי מסוג אחר כגון רכישת אגרות חוב. דיברנו על ההבחנה בין טיפול חשבונאי באג"ח, גם כן הלוואה לציבור, אין הבדל כלכלי בין רכישת אג"ח של אותה פירמה או מתן אשראי לאותה פירמה לאותה תקופה, אבל לכאורה הוראות ה-CECL יצרו פער ומשמעותי בניהם. מכאן בסה"כ יכול להיות שתהיה השפעה עסקית להוראות אלו. לא נשכח את נושא תוחלת הרווח החשבונאי של הבנק, תשואת ההון והתנודתיות שלה. באותה מידה שהאנליסטים משתמשים בה. אגיד מילה על הסתרת התנודתיות, באיזו מידה זה צעד לגיטימי מנקודת הצגת דוחות נכונים? נדבר על זה עוד מעט. הפרשת CECL הוצגה כאן בתור אלמנט אנטי-מחזורי שיוצר "מחסנית" לתקופות משבר. אבל אנו חותרים לא לשמרנות לשמה אלא להצגה נכונה של התוצאות העסקיות. נוצר מעבר לחשבונאות מאזנית במקום חשבונאות רווח והפסד שאולי נוחה לרגולציה. בניית מודל דינאמי, מה משמעות ההפרשה שאינה חד פעמית, קיימת הפרשה חד פעמית שצוינה ב-1.6 מיליון, אבל זה לא כל כך מעניין כמו התמונה ב-on going ופה זה מודל דינאמי שהוא פונקציה של גידול באשראי מצד אחד וכמובן אשראי קיים ואשראי חדש, איך הם משפיעים יחד על ההפרשה? האם זה רק חשבונאי או גם כלכלי-עסקי? התשובה היא גם כלכלי-עסקי, זה לא דבר שנפתר במסגרת החשבונאית. שאלה שניה היא מה מידת העקביות של ה-CECL עם כל פונקציית מתן האשראי בבנקים? הרי בנקים מתמחרים אשראי, אנו מכירים את תמחור האשראי, בתוכו קיימת פרמיית סיכון. האם אפשרי פער בין תמחור האשראי לבין ההפרשה המיידית שנדרשת במסגרת ה-CECL? האם זה אותו דבר? האם בבנק יכולים להיות שני מודלים מקבילים, פעם אחת לתמחור אשראי ופעם שניה לנושא ההפרשה החשבונאית? האם רואים בהפרשה את הערך הנוכחי של פרמיית הסיכון לאורך חיי ההלוואה? אם כן אז זה עקבי. השאלה היא אם באמת בדוחות

הרבעון הקרוב תהיה התייחסות לשאלה זו. השאלה השלישית היא האם זה משפר את הדיווח החשבונאי? מופעלת גישה "שמרנית". אותי לימדו פעם שאם נרשמת הוצאה צריך לרשום מולה את ההכנסה, צריך עקביות בין שני הדברים האלה. פה מה שקורה זה שאת ההוצאה אנחנו מהוונים ליום מתן ההלוואה ואת ההכנסה לא, יש גם אלמנט הכנסתי שגלום בפרמיית הסיכון. אז אנחנו מוותרים על הרווח השנתי שנותן אינדיקציה לשווי. השאלה היא אם אנחנו מודעים לזה עד הסוף? יכול להיות שיגידו לי שלא מדובר בגורמים מהותיים, לפי דעתי המספרים האלו הם כן מהותיים והם לא שוליים. ההשפעה על הרווח היא כן משמעותית. אז אני אומר שה-matching הוא חשוב ואנחנו מוותרים חלקית עליו. הדבר השני הוא הקטנת התנודתיות, דבר מאוד בעייתי, אנליסט רוצה לדעת מה ההשפעה של משבר על המערכת הבנקאית, ואנחנו מסתירים את זה כי יש "מחסניות" ולקזז הוצאות שרשמנו בעבר, משמע יוצרים יציבות מלאכותית ברווח החשבונאי. אם היציבות נובעת ממצואות כלכלית אין בעיה, אבל אם היא נובעת מהנחיות חשבונאיות, נוצרת בעיה. בנוגע לשתי ההערות שצינתי, הראשונה היא המעבר מחשבונאות נכסית לתזרימית כפי שצינו שעונה יותר על דרישות הרגולציה ופחות על דרישות אנליטיות. השנייה היא שבעצם עוברים לחשבונאות של הנחות וצפי לעומת חשבונאות עובדתית. מה עדיף - חשבונאות עובדתית או חשבונאות של הנחות וצפי שלא ניתנת להשוואה רוחבית. מה הקו שעובר בין שתי המתודולוגיות האלה של דיווח חשבונאי, הולכים באופן די גס לחשבונאות של צפי, הנחות ושוב אני אומר שאם לא יהיה פירוט בדוחות, מה ההנחות שנלקחו, השאלה היא אם הדוחות הכספיים של הבנקים שהם הבסיס להערכת שווי של הבנקים, ימשיכו להיות רלוונטיים כפי שהיו בעבר.

אור סופר

נעים מאוד להיות פה, ואני שמח על האפשרות להתייחס. עלו פה הרבה סוגיות שהן גם מורכבות וגם מעניינות, ואני מקווה שהמצגת שאציג תיתן מענה לפחות לחלקן.

אני רוצה להתחיל בחזרה לבסיס, לשאלה מדוע העולם החשבונאי כולו, ארה"ב, אירופה וה-IFRS, הגיע למסקנה שחייבים לעשות שינוי יסודי, שינוי קונספט, בשיטת ההכרה בהפסדי אשראי.

(מציג מצגת) מה שאנחנו רואים בשקף השני זה בעצם תמצית הסיפור כולו. ה-"too little too late", ובארה"ב יש המוסיפים גם "too long". הגרפים הללו מראים באופן ברור את הכישלון של שיטת "ההפסד הנצבר" כאשר היא נתקלה במבחן האמיתי שלה, מבחן של משבר פיננסי משמעותי. רואים שבשנים 2004-2007 שהיו שנות צמיחה כלכלית וגידול גדול בהיקפי אשראי, חלה ירידה דרמטית בשיעור הכיסוי של ההפרשות, עד לרמה של בערך 1%. אז בא המשבר, ורואים שבשיא שלו, בשנים 2008-2009, כאשר שיעור המחיקות החל לזנק, גם ההפרשות קפצו מעלה, משיעור של 1% ל-3.5%. הבנקים נאלצו לבנות את ההפרשות האדירות הללו תוך כדי המשבר, באופן פרו מחזורי מובהק, על כל ההשלכות הכלכליות והעסקיות של מהלך כזה. זה היה כישלון גדול, כישלון יקר, וזה בדיוק מה שה-CECL בא לתקן. בשקף השלישי מוצגות מטרות ה-CECL, הנקודה הראשונה פה היא הכותרת,

המעבר למודל הפסד צפוי. בארה"ב החליטו לעשות מעבר מלא, ולא חצי מעבר כמו במודל האחר, כאשר הרעיון הוא להקדים את בניית ההפרשות לשלב שלפני פרוץ משבר, שלב בו מזהים גידול בסיכונים, אך הם עדיין לא מתממשים. הרעיון הוא שבאופן זה, כאשר המשבר יפרוץ, הבנקים כבר יהיו ערוכים עם זרבות מוכנות וכל מה שצריך. זה הקונספט. לעניין הביטוי leading vs lagging, זה בא להגיד שבשיטה הקיימת הדוחות הכספיים למעשה כל הזמן נמצאים במרדף אחרי האירועים. לוקח זמן רב עד שהם משקפים את ההפסדים כך שהם נעשים במידה רבה לא רלבנטיים. ה-CECL כאמור מחייב מעבר מלא למודל הפסד צפוי, בזמן שהמודל האחר, של ה-IFRS מבצע למעשה חצי מעבר, מהסיבות ומהאילוצים של אירופה. מעבר לכך, בארה"ב סימנו שתי מטרות נוספות במעבר ל-CECL, אשר לא קיימות במודל האחר. הראשונה היא לחזק את הקשר בין הדיווח הכספי לניהול העסקי ולניהול הסיכונים. כל מי שמכיר את המערכות והתהליכים בבנקים מבין עד כמה זה חשוב. בבנקים יש מידע רלבנטי רב לחישוב ההפסד הצפוי, במערכות מידע וניהול, בתוכניות העבודה, בתכנון ההון ובתרחישים בהם ההנהלה משתמשת. אסור שהדיווח הכספי יהיה מנותק ממה שקורה בבנק, ממה שמקבלי החלטות בבנק מכירים ומתנהלים לפיו. המטרה השנייה היא הפרקטיות ביישום. לזה כל מי שעובד בשטח ולא בתאוריה, מתחבר מהר מאוד. לא תמיד יותר מורכב הוא יותר טוב. ב-CECL בעצם אומרים אם אתה לא חייב, אל תעשה את זה מורכב, ובלבד שתגיע לתוצאה אמינה. שתי המטרות הנוספות הללו מחייבות מתן שיקול דעת רחב, וכאן אתם בהחלט צודקים, יש פה דבר תקדימי בתפיסה של ה-FASB ואתגר לא פשוט. זו גם הסיבה שלקח להם יחסית הרבה זמן להוציא את התקן, רק אחרי שהם הוציאו הרבה הבהרות ושוכנעו שיש בשטח פתרונות מתאימים.

השקף הרביעי מציג דיאגרמה שערך הפאד, שממחישה איך הדבר הזה אמור לעבוד. גרף אחד זה אינדיקטור של סיכון, השני זה ההפסד הנצבר לפי החשבונאות שהייתה בזמנו – כמו שראינו קודם, ירד בזמן הצמיחה וקפץ בחדות ב-2008, והשלישי זה הרצה תיאורטית של מודל ה-CECL. ניתן לראות בדיעבד שלפני המשבר הייתה הפרשת חסר, בפער שבין 1% ל-2.5% או 3%, ואילו בזמן המשבר נוצרה הפרשת יתר, וזו הפרו-מחזוריות של ההפרשה בשיטה הקודמת. חשוב לדעת שהיו בארה"ב אינדיקציות ברורות להתגברות הסיכונים לפני שהמשבר פרץ, הרגולטורים דיברו על זה באופן ברור. מה שמנע את הגדלת ההפרשות זה בעיקר העיקרון החשבונאי של ההפסד הנצבר.

השקף החמישי מציג את עקרונות השיטה. ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי במקום ההפסד שנגרם וטרם התגלה – זו הכותרת וזה המוטו. כשיורדים לרמה של היישום, מדובר על רכיבים של עבר, הווה ועתיד. העבר מתייחס להפסד מייצג בהתבסס על הניסיון ההיסטורי, ויש כל מיני שיטות לעניין זה. ההווה מתייחס ל-Q factor, ההתאמות האיכותיות המפורסמות, שבאמצעותם אמורים להביא לידי ביטוי את הגורמים הרלבנטיים שלא באו לידי ביטוי ברכיב הראשון. העתיד זה אומדן התחזיות הסבירות וכמו שאמרנו קודם, ב-CECL מחייבים שזה יהיה מתואם עד כמה שאפשר עם האומדנים שהבנק עושה לצרכי הניהול, התכנון וקבלת החלטות שלו.

אמיר ברנע

זה פרמיית הסיכון?

אור סופר

לא לגמרי, ואתן דוגמה מהתקופה האחרונה. באשראי לענף הנדליין רואים מגמה של ירידה במרווחים, למרות שאין ירידה בסיכון, אלא להיפך, מבחינת הסיכונים המגמה היא של גידול בסיכון. כך שתאורתית נכון שפרמיית הסיכון קשורה, או אמורה להיות קשורה, לרמת הסיכון, אך בפועל היא מושפעת גם משיקולים עסקיים ומגורמים אחרים.

לגבי התחזיות, התחזיות שמשמשות בחישוב ההפרשה צריכות להיות תואמות את ההנחות של הבנק באופן שבו הוא מתנהל ומתכנן עסקית.

אין שינוי בכללי הסיווג והמחיקה הנוכחיים - זהו כמובן יתרון גדול. כמו שדיברנו קודם, יש את גורם הפרקטיות - אם יש מערכת שעובדת טוב, למה לשנות.

השקף השישי מנסה להמחיש ברמה של היישום. מה שמוצג למעלה - זה השיטה הקיימת, ולמטה זה CECL. לגבי השיטה הקיימת, מתחילים בתחשיב של הפסד מייצג היסטורי. זה לא בהכרח ממוצע מתמטי על X שנים אחורה. לזה מוסיפים את ההתאמות Q Factors, כדי להגיע לתוצאה שמותאמת למה לנסיבות של היום. loss discovery period, זה הדבר המעניין - זה האלמנט שהרשויות בארה"ב הוסיפו להפרשה בשביל להתמודד עם החסרונות של השיטה הקיימת. הכוונה לאומדן ההפסד בתקופה שבין המועד שבו הכשל מתבטא בדוחות הכספיים (לדוגמא אחרי פיגור 90 יום וכו') לבין המועד שבו ארע האירוע שגרם לכשל של הלווה. למשל, לווה פוטר מעבודה ב-1.1. יש לו חסכוניות והוא ממשיך להתנהל ולפרוע את תשלומי ההלוואה שלקח. נניח שהוא מצליח לעמוד שנה בתשלומים. במקרה כזה הפיגור יתחיל רק שנה אחר כך. בדוגמא הזו נראה בדוחות הכספיים את הכשל רק שנה ורבע אחרי שקרה האירוע שגרם לכשל. באופן זה רכיב ה-LDP בא לאמוד את ההפסדים שכבר נגרמו, אבל טרם זוהו. זו ההפרשה הקבוצתית לפי FAS 5 הידוע. לזה הוסיפו בארה"ב את ההפרשה בגין חובות פגומים, FAS 114, שמחושבת כהיוון תזרימי המזומנים לאורך חיי ההלוואה. זה עוזר להסביר מדוע בארה"ב טענו שמבחינה מהותית IFRS9 מביא לתוצאות דומות לשיטת ההפרשה הנוכחית שלהם, עוד לפני המעבר ה-CECL. את השיטה הזו CECL מחליף. ההפסד המייצג מוארך לכל משך חיי ההלוואה וה- loss discovery period יורד.

לעניין ההכרה בהפסד ביום ראשון, שאכן יוצרת קושי תיאורטי, אפשר להגיד שני דברים. ראשית, אין ברירה אלא לבחור. או להסתכן ב- Cliff Effect במקרה משבר, או שלהכיר ב-day one loss. או זה או זה. דבר שני, ברמה הפרקטית זה כבר מתבצע היום. זה קיים גם בגישה הנוכחית של הפרשה קבוצתית וגם בגישה של IFRS9.

שקף שבע מציג כמה אתגרים ביישום. עניין החלוקה הנכונה לתיקים ועניין הבחירה בשיטת חישוב מתאימה לכל תיק. כמו שצינתי קודם, כשבחרים בשיטת החישוב - חייב להיות מתאם עם אלמנטים רלבנטיים בניהול העסקי ובניהול הסיכונים, ו-CECL לא מחייב מודלים מורכבים.

לעניין שימוש במודלים מורכבים, אני רוצה לציין שללא בקרות חזקות זה עלול להתברר כאתגר משמעותי. בזמנו היה באירופה מהלך של התבססות על מודלים מורכבים של PD/LGD בחישוב ההון הרגולטורי, והיישום הסתבר כבעייתי. בזמן המשבר נפתחה שונות גדולה בין משקלות הסיכון של הנכסים בבנקים שונים, כאשר בחלק מהם התקבלו תוצאות אבסורדיות כאשר ככל שהמשבר העמיק שקלול הסיכון ירד והסתבר שקשה לשלוט על זה.

לגבי הנתונים, כאן אנחנו יורדים מהעולם של התיאוריה לעולם הפרקטיקה. ככל שמודל יותר מורכב נדרשים נתונים יותר מפורטים ויותר מבוססים, וזה לא סוד שבישראל יש קושי עם עומק והיקף הנתונים. זה לא אומר שאי אפשר אלא שצריך למצוא דרכים לפצות במקומות יותר חלשים סטטיסטית.

הנקודה האחרונה בשקף מתייחסת לרואי החשבון. לעשות ביקורת על אומדנים זה תמיד מאתגר, וביקורת על CECL זה אתגר רציני. בארה"ב נתנו לזה תשומת לב רבה. ה-PCAOB היה מעורב בשלבי הפיתוח של ה-CECL והוציא תקן ביקורת מעודכן.

בארה"ב ה-CECL מיושם מתחילת 2020. שקף שמונה מציג את התוצאות בפועל שם בשנים 2020-2021. היישום לראשונה בא במקביל לתחילת משבר הקורונה. זו אמנם לא המחשה אידיאלית למודל, משום שה-CECL ובכלל מודלים של הפסד צפוי מניחים מחזור כלכלי מקובל, שבו הבנייה של הסיכונים, ושל ההפרשה, אמורה להיות הדרגתית. בקורונה זה לא היה ככה- זה הגיע בבת אחת, הכלכלות נעצרו, התחזיות היו חמורות ורואים בגרף איך הפרשות ה-CECL אכן קפצו בהתאם. כמובן שלעומת זה, בהפרשות בשיטה הקיימת כמעט שום דבר מזה לא בא לידי ביטוי. היו דחיות תשלומים ולא היו פיגורים. שימו לב לתקופה בין ספטמבר 20 עד מרץ 21, בה ההפרשות של ההפסד הצפוי מתחילות לרדת, בעוד שההפרשות לפי ההפסד הנצבר במגמת עליה. מה שהשקף מראה זה שהפרשות ה-CECL אכן התנהגו בהתאם למגמות הסיכונים. מעבר לכך, בזמנו דובר על חשש שהמודל לא יעבוד טוב בגלל שתהיה למקבלי החלטות רתיעה להקטין הפרשות כל זמן שהמשבר נמשך. לפחות בזמן הקורונה ניתן לראות שזה לא קרה והבנקים בארה"ב התחילו להקטין הפרשות עוד בזמן המשבר, כאשר התחזיות התחילו להשתנות.

בשקף התשיעי רואים את תוצאות סקרים שנעשו בארה"ב על היישום לראשונה. הפאד עשה בדיקה והמסקנות שלו היו (א) שהמנגנון אכן עובד ו-(ב) שאין עדויות להשפעות על היצע האשראי. זה מתייחס גם לשאלות שאמיר העלה קודם לגבי השפעות אפשריות על האשראי. ה-FASB עשה את הבדיקות שלו במקביל, והמסקנות שלו מוצגות בשקף. שימת לב לכך שהם החליטו לבטל את כללי המדידה של ארגונים מחדש, יתכן כלקח מכך שבזמן המשבר ניתנו הקלות נרחבות בהקשר זה, בכוונה לעודד ביצוע הסדרים עם לווים.

אתי סמוחה

אין ידיעות על ההשפעות על ההיצע אתה מדבר בהיבט של כמות האשראי או גם בהיבט של התנאים?

אמיר ברנע

לדעתי אין אפשרות לבדוק בשנה האחרונה מה השפעת CECL על האשראי כי השפיעו משתנים רבים כולל עליית הריבית, השפעת הקורונה, התפתחות שוק האשראי חוץ בנקאי, שלא ניתן לבדודם.

אור סופר

לעניין ההשפעה על האשראי, ציינתי את המסקנה של הפאד. יתכן שיתפתחו בהמשך השפעות, אבל יש לזכור ראשית שהמטרה היא לקרב את ההפרשות החשבונאיות לאופן בו הבנק מנהל את האשראי ואת סיכוני האשראי, ולא להיפך. דבר נוסף, ההשפעות של היישום לראשונה אצלנו יהיו כנראה יותר מינוריות מאשר בארה"ב. נגיע לזה עוד מעט.

בשני השקפים האחרונים אנחנו מגיעים לישראל. כל בנק אצלנו הגדיר את התיקים העיקריים שלו, חילק אותם לתיקי משנה, ובחר להם שיטות הפרשה. בוצעה התקרבות משמעותית של שיטות ההפרשה לשיטות המיושמות בניהול הסיכונים בבנקים ואנחנו מניחים שהמגמה הזו תלך ותתחזק. יש תיקים שבהם המדידה מתבססת על דירוגי סיכון, בעיקר באשראי צרכני ובהלוואות לדיור, אבל גם בבנקים שהלכו לשיטות פשוטות יותר, הם שילבו השפעות ממערכות דירוג וניהול סיכונים בהתאמות האיכותיות. כולם עשו עבודה בנושא הזה.

בשקף האחרון רואים את ההשפעה הכמותית. ברמת המערכת הבנקאית הגידול כצפוי היה מתון והוא נאמד ב-0.12%. כאמור, המטרה העיקרית הוא בעצם המעבר לשיטה יותר טובה ולא בהשפעה הכמותית של המעבר.

בארה"ב היישום לראשונה הביא לשינוי גדול יותר, של בערך 0.3%. זה נובע מהתמהיל השונה של התיק הבנקאי, ובעיקר מאשראי של כרטיסי אשראי רבולבר ששם ההפרשות קפצו. בתיקים האחרים זה היה יותר מינורי, פחות או יותר כמו אצלנו. השונות שקיבלנו באומדנים שהתפרסמו לגבי תיקים דומים בבנקים השונים עומדת על רמה סבירה, וגם זו תוצאה מעודדת.

אמיר ברנע

אלון- שים לב להשפעה על המכפיל ההוני בבנק אם היה 1, עכשיו יהיה 1 פלוס.

אלון גלזר

זה מינורי מאוד.

אולי יהיה שינוי, אבל הוא די מינורי, זה יהיה אחוזים בודדים בלבד ולא עליה משמעותית.

שלומי שוב

אני רוצה לשמוע ממוך עומר מהזווית הבנקאית, איך מבחינתך היישום של CECL השפיע.

עומר זיו

עכשיו אנחנו רק מתחילים. קשה על בסיס מספרים שעשו עד עכשיו להגיע למסקנות. זה ממש לא במספרים לא באזורים שאמיר ציין אותם, כי המספרים הם הרבה יותר נמוכים. נצטרך למדוד על פני זמן. זוהי שיטה שיש לה יתרונות וגם חסרונות. נצטרך לעקוב ולראות, כרגע מאוד מוקדם כדי להסיק מסקנות. להערכתי בסופו של דבר אין ספק שהפרשות גדלות - זה משפיע בסוף. אי אפשר להתעלם מזה - ההפרשות הן הפרשות יותר גדולות ולקחות בחשבון יותר אלמנטים.

שלומי שוב

מבחינת התנודתיות זה משהו שאתם חוששים ממנו?

גיא כליף

אני מסכים עם אור סופר בהקשר הזה שהתקן אמור למתן תנודתיות, אנחנו מפרישים יותר בתקופות טובות ובכך זה ממתן את התנודתיות ברווח והפסד בתקופות רעות.

השיטה החדשה, בהגדרה, שמרנית יותר מהשיטה הקודמת. לגבי השפעות השוטפות בעתיד אני לא חושב שזה ישנה את המצב הקיים, כי ברגע שעברנו לשיטה המחמירה יותר נעבור ל steady state של המצב חדש. לעניין מיתון או הגברת תנודתיות בדוחות - השיטה אמורה למתן תנודתיות, זה תלוי בכל מיני גורמים ואני מקווה שזה מה שיקרה בפועל. בנוסף, אם המודלים נבנו ברמה פיננסית איכותית - הדבר יגרום לגורמים העסקיים להתחבר בהדרגה וישפיע על ניהול סיכונים לטובה וכן ישפר את היכולת לעקוב אחר הדברים. ההשפעות והקשר לחשבונאות יהיה טוב יותר. אני מסכים שזה שאנו שומרים כרית הון גדולה יותר מבעבר, מראש הייתה גדולה, אולי עתיד בהמשך להשפיע על המחירים.

אמיר ברנע

אתה אומר שיש התקרבות בין מודל האשראי למודל הפחתה החשבונאית, אם תמחור האשראי נעשה במחלקה העסקית וקביעת ההפרשה נעשית בחשבונאות, איזה מחלקה אחראית על הדיווח? איך זה עובד?

יהודה רענן

כדי להביא בחשבון את התמחור אין צורך להתבסס ישירות על CECL. אנחנו כבר במתודולוגיה של CECL כיום, משתמשים באותם אומדנים שמשמשים בתהליכי ניהול הסיכונים, ולכן כאשר מק"ל בחטיבה העסקית קובע את מחיר האשראי, מעבר להיבט התחרותי ושיקולים נוספים, הוא מביא בחשבון את דירוג האשראי והביטחונות כפי שמשמשים גם בחישוב ההפרשה על פי CECL. יש דברים נוספים שב-CECL יקח זמן עד שיחלחלו, כמו שכבר הזכיר שלומי הנושא של משך האשראי הוא היבט שלא טריוויאלי שגורם עסקי יביא בחשבון בתמחור, ולכן יש לנו עוד דרך ארוכה לעשות עד שהם יתחברו.

שלומי שוב

אתם מרגישים אבל כבר שיש שינוי ריאלי בהתנהגות?

גיא כליף

בלי יותר מדי להיכנס לדברים, אנחנו מתחילים לראות אלמנטים התנהלותיים שקודם לא ראינו.

ארז סופר

לא זה יקרה, צריך להבין שהתקן נכתב בהתערבות הרגולטורים בעולם כתוצאה ממשבר האשראי בפיקד את העולם לפני יותר מעשור. אני למדתי באותו בית ספר שלך. הטראומה הגדולה שחוו הרגולטורים בעולם הביאה אותם להתערב בנושא האמור ובהתאם לכך זוהי החשבונאות. הרי ממתי בעבר על פי כללי החשבונאות הקודמים נרשמים במועד העסקה הפסדים צפויים ל- 30 שנה קדימה? כאמור הרגולציה העולמית פעלה באמצעות שינוי כללי החשבונאות למנוע קריסת גופים פיננסים בעתיד או לחילופין להגיע מוכנים יותר למשבר ולכן כל החשיבה החשבונאית לה הורגלנו בעבר משתנה פה.. לפני כמה שנים נפגשתי עם נציגים של ה-OECD והם שאלו אותי מדוע בישראל שהמפקח על הבנקים קובע את כללי החשבונאות בישראל? ואני עניתי שהמחוקק הישראלי בשנות השמונים חשב כי שכללי החשבונאות יכולים לשמש כלי רגולטורי וכיום אנו רואים שהרגולטורים העולמיים הבינו זאת גם הם לאחר הטראומה שחווה העולם, לגופו של עניין ברמת הקונספציה אין הבדל לעניין רשימת ההפסד ביום ביצוע העסקה בין IFRS9 לבין CECL. ההבדל נעוץ רק באופק התקופה. חשוב להבין את זה כשמנסים להבין מה משמעות התקינה האמורה.

אמיר ברנע

השאלה היא אם נתוני הרווחיות השוטפת אחרי ההפרשה מאבדים קצת מהחשיבות בהערכת שווי של מניות הבנקים?

יוסי ברסי

מעבר למה שגיא אמר, זה באמת השיטה שכל בנק בחר, לכל בנק יש את האפשרות לבחור את השיטה. בסך הכל צריך לקחת בחשבון שאנחנו אחרי תקופת קורונה ובהפרשות במערכת יש כריות ובסופו של דבר חלק יחזור לרווח והפסד. זה יקח זמן ליישם את המודלים, איזה רבעון או שניים.

שלומי שוב

אמיר דיבר קודם על נושא של שקיפות, תהיה לנו יכולת להשוות בין תוצאות של בנקים?

עידו גליל

מציין שהכללים של הסיווג ומחיקה חשבונאית לא משתנים, זה העולם שקיים ורץ הרבה מאוד שנים. זה נותן בסיס אחיד כדי להשוות בין הבנקים ולראות את ההפסדים שמתממשים ואת הפיגורים שקיימים. אם יש בנק שיש בו יותר פיגורים ויותר מחיקות חשבונאיות ככלל זה אינדיקציה שיש בו

יותר סיכון. יש כאן מערך שלם של דיווח שחלק ממנו זה ההפרשות שהופכות להיות יותר צופות פני עתיד אך חלק ממנו זה גם לתת את הגילוי. אתה לא מסתכל על בנק ומקבל רק מספר אחד, יש גילוי רחב מאוד על איכות האשראי בדוחות של הבנקים. מציין בנוסף שחלק בלתי נפרד מתהליך קביעת ההפרשות שנדרש הוא לעשות בדיקות סבירות ולקבוע התאמות איכותיות כדי שאם יהיה הבדל מהותי בהפרשות בין בנקים שונים זה יותר ישקף הבדלים בסיכון. אנו לא חושבים שנכון שלכל הבנקים יהיה אותו מספר של הפרשה. אמורים להיות הבדלים בין שיעורי ההפרשה של הבנקים השונים, אבל יש מספיק מנגנונים בתוך השיטה שמצמצמים את הסיכון שיגרמו הבדלים מהותיים רק בגלל יישום שיטות הפרשה שונות.

שלומי שוב

אתה מסכים ששיקול הדעת הופך להיות רחב יותר? בעבר פחות או יותר היו גבולות מסויימים.

עומר זיו

תסתכל על הדוחות של 2021 לפני ה- CECL ותראה ששיקול הדעת היה שונה והיה לו השפעה מהותית על הבנקים. כשיש משבר כמו שהיה כל אחד בגלל השמרנות שלו.

דני ויטאן

גם בעבר לא הייתה השוואתיות עם פרמטרים שהיו אחידים, אך עדיין היו נושאים כמו התאמות איכותיות ונושאים אחרים שלגביהם היה שיקול דעת לבנקים.

לגבי נושא ההשוואתיות הנושא של החיבור לתמחור של האשראי ולצד העסקי הוא חשוב מאוד, אז אם בנק א מתנהג בצורה אחרת מבנק ב לגבי התמחור אני לא רואה בעיה גם בהיבט הזה שההפרשה תהיה שונה.

שלומי שוב

זאת אומרת אנחנו מקריבים משהו מההשוואתיות לטובת הרלוונטיות.

אמיר ברנע

אתה אומר שוועדות אשראי של בנקים מתנהגות בצורה דיפרנציאלית. מצד שני הפיקוח מעורב גם בנושא של המתודולוגיה להערכת אשראי וקובע כללים שהבנקים כפופים אליהם. למשל הדין במתן אשראי? מה עולה לדירקטוריון? כל זה הוא די אחיד לא?

הילה קרן

אני רק רוצה להגיד לגבי תמחור אשראי, מה שמעניין אתכם זה אם הכסף שניתן ברבעון האחרון מושפע מ CECL, אשר אמור להיות קוהרנטי לתמונת הסיכון ולא דווקא לתמחור של ההלוואה מאתמול, אלא לתמונת הסיכון הכוללת. גם להלוואות ישנות שנתנו אתה לא מתמחר מחדש. אתם כל הזמן מדברים על תמחור שזה ההלוואה החדשה, אני מסתכלת על זה שהמטרה הראשונה היא גם

לצמצם את שיקול הדעת לגבולות של מה שמחפשים זה לעשות את התוצאות ה-CECL להיות קוהרנטיות לתמונת הסיכון, ואז זה אותה תמונת סיכון שהדירקטוריון מקבל. כשאתה בונה מודל כבר החלטת מי האוכלוסייה שיש לה את אותן קבוצות סיכון ואתה רוצה למדל אותה עם משתנים מסבירים, ככל שתעשה את זה יותר קרוב לזה נצליח לצמצם את שיקול הדעת, זה עוד יקח זמן כי עוד בונים את הנתונים ואין את כל הנתונים. זה יופי של הזדמנות של הבנקים לשפר את ניהול הסיכונים של עצמם.

אמיר ברנע

כמה זה שכיח שלקוח שנדחה מבנק אחד מקבל אשראי מבנק אחר על אותם נתונים?

הילה קרן

בזה CECL אשם? לא.

גיא כליף

לעניין ההשוואתיות של ההפרשות, או יותר מעניין את אלון קצב ההוצאה השנתית, אז נכון שיש שיקול דעת כזה או אחר. ובנק אחד עשוי לנהוג בגישה שמרנית יותר מהשני, למרות שאני לא חושב שיש הבדל גדול בשמרנות בין הבנקים השונים, אבל בסוף לאורך זמן מההוצאות שאתה מחבר על פני מספר שנים אתה לומד על ההוצאה אמיתית של הגוף, גם אם עושים התאמה מסוימת על פני הזמן בהפרשה הכוללת. ההתאמות הן בדרך כלל לא גדולות ועל פני זמן אני חושב שמי שיודע לנתח את הדוחות ברמה טובה יודע להבדיל בין מה שנובע מהתאמות ומה נובע מהפסדים אמיתיים ואפשר לקבל תמונה די טובה על ההפסדים.

אמיר ברנע

שמענו פה מאור על ה-CECL, ובעצם מדובר על לקוח שבא לבקש הלוואה, נניח שמעריכים את הסיכון וכו'. האם למשל קיים שיקול של ניהול תיק, למשל נניח הבנק לא נתן אשראי ליהלומנים, ובא יהלומן לבקש הלוואה בעלת מתאם שלילי עם תיק האשראי ולכן זה מקוזז סיכון, האם יכול להיות שאפריש פחות ליהלומן בבנק שאין לו תיק יהלומים ואפריש יותר ב-CECL לאותו יהלומן עם בדיוק אותם נתונים, אבל פשוט יש לי תיק יהלומים גדול אצלי? האם קיימת השפעה לשונות המשותפת?

אור סופר

גם בעבר התקיימו ההבדלים האלה, כך שה-CECL לא משנה בנושא זה. יכולה הייתה להיות הפרשה קבוצתית שונה בכל בנק, בהתאם לנסיבות שלו.

אמיר ברנע

זאת אומרת שאתה לא תופתע אם תראה הלוואה ספציפית עם נתוני לקוח שווים וכל בנק מפריש משהו אחר בפער משמעותי כשאתה על תקן מפקח שבא לבדוק את תיק האשראי של הבנק?

אור סופר

מצב של הפרשה אחידה יכול להתקיים רק אם מכתיבים כללי מדידה אחידים על כל המערכת. בעבר הייתה נטייה מסוימת ללכת בכיוון הזה, בעיקר אצל רגולטורים, אבל היום זה כבר לא מקובל. כל בנק צריך לפתח שיטות לניתוח ולהערכת סיכונים המתאימות לפעילות שלו ולנסיבות שלו ולפעול על פיהם. כל זמן שזה עובד ונותן תוצאות סבירות אז זה בסדר.

שלומי שוב

זה שם אותנו במקום אחר, אוקיי.

הילה קרן

פונקציית המטרה של כולם הייתה זהה, לקחת כדור בדולח ולנסות לדמיין את הנתון הכי טוב. זה שלא נגיע לאותו נתון זה לא מהסיבה שציננת. שיקולי תיק לדעתי לא רלוונטיים.

אמיר ברנע

כלומר אפשר להבין מדברייך שמתן משכנתא היא אותו דבר בבנק מזרחי כמו בבנק הבינלאומי? את אומרת שהשפעת התיק היא בלתי רלבנטית. האם שיקולי שונות משותפת ושיקולי תיק הם רלוונטיים או לא בהקשר ל- CECL לצורך הפחתת מרכיב הסיכון בהלוואה ספציפית, זו השאלה.

לימור חן

אני חושבת שצריך לעשות הפרדה קודם כל בין הבסיס לבין המאקרו וה-Q פאקטור. נשים אותם רגע בצד, אתם מדברים על תמחור, עכשיו אם מסתכלים על הבסיס היום יותר מתמיד מה שאמיר אומר פחות אמור לקרות, כי מסתכלים על נתוני הלקוח הספציפי. עד היום שיקולי התיק היו רלוונטיים להפרשות ולא רלוונטיים לעסקים, כי זה שהיה לי בעבר תיק מסוים עם הפסדים מסוימים, זה השפיע לי על התמחור של ההפרשה של המודל הקודם, זה לא אומר בהכרח שאותו יהלומן שהגיע אליי צריך לשלם על זה מחיר: לא לקבל אשראי / לקבל אשראי יקר יותר.

אמיר ברנע

וועדת אשראי של הבנק ברמה של הדירקטוריון לא מתייחסת לפיזור התיק בין הענפים?

לימור חן

ברור שכן, אבל אתה שואל אם יהלומן ספציפי מגיע, אז אני אומרת דווקא היום אתה אומר יש קשר בין ההחלטה בוועדת אשראי לבין מה יהיה בסוף בספרים על ההפרשה עליו ולכן יכול להיות שבהפרשות יצמצם הפער. הפרשות סטטיסטיות לא מכוונות להיות נכונות ללקוח בודד כי הן סטטיסטיות. זה אמור לצמצם את הפער.

אלון גלזר

לגבי השיקול דעת של הבנקים, לדעתי אנחנו כבר בימים אלה במשבר הון די גדול בחלק מהבנקים על רקע העלייה של הריביות בעולם לצד הצמיחה המאד חדה באשראי ברבעונים האחרונים ולכן שיקול הדעת יבחן די ברבעונים הקרובים. לבנקים יש עכשיו קושי של הון, ובהחלט יתכן ונראה חלק מהבנקים מפעילים את "שיקול הדעת" כדי להימנע מפגיעה דרמטית בהון.

אמיר ברנע

זאת אומרת עליית הריבית פועלת לרעתם אתה אומר?

אלון גלזר

עליית הריבית טובה אולי לבנקים, אולם בטווח הקצר היא פוגעת מאד, מאחר והיא מביאה להפסדים גדולים באג"חים.

אמיר ברנע

לפני הרבה שנים אמרו שהבנקים נהנים מעליית ריבית.

אלון גלזר

לדעתי הם נהנים מעליית ריבית, אבל במדרגה מאוד קצרה עד 1.5%, כאשר, שכפי שאמרתי, בתחילה, בשל ההפסדים בשוק ההון, קיימת פגיעה בהון ורק אחר כך יש שיפור ברווח השוטף. בלי קשר בזמן האחרון הם צמחו בחדות באשראי והלימות ההון נפגעה, יהיה מעניין לראות את ה-CECL ברבעונים הקרובים בחלק מהבנקים, מאחר וכאמור חלק מהבנקים כבר קרובים ליחסי הלימות ההון הנדרשים. דבר שני אני מסכים על כל מה שאמרת אמיר, אתה מרגיש איזו אי נוחות כאילו החשבונאות הולכת להשפיע לאן האשראי הולך, ואני מרגיש קצת כמוך שבעצם החשבונאות תנהל לאו ילך האשראי ואני חושב שאתה צודק במה שאתה אומר.

הדבר השלישי שלדעתי קיימים היום כלים לא רעים, כלומר גם הלימות ההון וגם ההפרשות הקבוצתיות להפסדי אשראי מטפלים טוב בדברים המשמעותיים, כלומר מתי שצריך לעשות הפרשות גדולות בנק ישראל ידע לנהל ולהגיד זה זמן להפרשות. הדבר האחרון שנראה לי שקצת העבר ינהל את העתיד, אנחנו ננהל הפרשות לפי מה שקרה בעבר ודווקא אולי הלימות הון משמעותית הייתה פותרת את הבעיות מאשר הניסיון, להטיל הפרשות לפי אשראי שהיה בעייתי בעבר. זה ניהול של הפרשה לפי העבר. מאוד מתחבר לאי נוחות שלך אמיר.

שלומי שוב

טוב אלון עקבי עם הגישה שלו לאורך השנים שהוא ככה אוהב את היציבות.

אלון גלזר

אני חושב שאפילו השערוכים שעשו לנדל"ן לא משקפים את המציאות, אלא משקפים את מה שההנהלה רוצה להראות ולא את האמת בפועל. תסתכל על המכפילי הון שלא משקפים באמת את המצב בפועל של השווי של הנדל"ן. אני לא יודע אם המצב הקודם עדיף אבל בסוף השערוכים הם לא אמיתיים.

ואדים פורטנוי

שתי נקודות לגבי הערכות שווי של בנקים. כשמדובר על הערכת שווי DCF מה שחשוב זה ההפרשה השוטפת השנתית לחובות מסופקים. עומק ההפרשה עולה בנוסחה החדשה וזה יקבל ביטוי חד פעמי ברבעון הראשון. מה שאני מנסה לומר זה שאמנם עומק ההפרשה יעלה אבל השיעור השנתי הוא בסופו של דבר אמור לשקף את ההתנהלות השוטפת של הבנק והוא זה שרלוונטי ל-DCF. לכן, ברמה התפיסתית של הערכות שווי, כלום לא אמור להשתנות. קשה מאוד לחזות עד כמה הפיזיק של הנוסחה החדשה לחישוב חשבונאית מגיע לשולחן של מקבלי החלטות עסקיות בבנק. אם כן זה יכול באמת לשפר משהו בתמחור של האשראי בהנחה שהתחרות מאפשרת.

גיא כליף

אני לחלוטין מסכים עם כול מה שנאמר אני רק רוצה לחדד נקודה אני חושב שהשיח פה נותן משקל גדול מדי להשפעה אפשרית עתידית על התמחור

שלומי שוב

זאת אומרת זה עדיין מערכות שפועלות בנפרד.

גיא כליף

זה מערכות שונות ועד שזה מגיע/יגיע, נשאלת השאלה מה יהיה המשקל של זה בכלל, להערכתי לא משמעותי.

אמיר ברנע

אם אני מבין את הדברים שאתה אומר רצוי לצבור "מחסנים" אבל האם בסיכון ספציפי או על ידי הגדלת הלימות ההון הגלובלית אם אתה לא שקט לגבי יכולת הבנק לעמוד במשברים אז תגדיל את הלימות ההון אבל אם אתה צובר לפי סיכון ספציפי אתה מאבד לגמרי את יכולת ניתוח תוצאות הבנק.

שלומי שוב

בואו נשמע כעת את הצד של רואי החשבון, ארז בבקשה. איך מבחינת הביקורת שלכם האם יש פה אתגר משמעותי?

ארז סופר

קודם כול כמו שכולם אמרו התקן מבוסס על אומדנים וכאשר המדוווח נוקט באומדנים זהו נושא שברמת הביקורת מתאגר רואי החשבון המבקרים ידרשו להשקיע משאבים רבים יותר של פונקציות מקצועיות בפירמות. זה לא כמו בימים עברו, שכאשר יש צפי להפסד המדוווח רושם הפרשה. נדרש שימוש נרחב יותר במחלקות הייעוץ וה-IT של הפירמות, במטרה להבין את ההנחות עליהם מבוססים המודלים, אופן בניית המודלים, תיקוף המודלים, בחינת מאגרי המידע התומכים ועוד.

גיא טביביאן

המקצוע כבר שם, הביקורת של הדוחות הכספיים עברה שינוי. אני חושב שיש הרבה יותר אומדנים והנושא שלביקורת אומדנים והתקנים לביקורת אומדנים, זה עוד חלק בתהליך ואני לא חושב שזו דרמה גדולה כמו שהיה כשהתחילו להכניס מודל של שווי הוגן לנדליין מניב. בעיני, הרבה יותר קל לבצע ביקורת של אומדנים בגופים עם בקרה פנימית טובה ותהליכים מסודרים וטובים והרבה יותר קשה לבצע ביקורת אומדני הנהלה בחברות קטנות שיש להן השקעות בסטארט אפים ולהעריך שווי הוגן של השקעות בחברות שאין לך אינדיקציות לשווי ההוגן שלהן. בגדול, ארז צודק. אני חושב שזה עוד שלב בהתפתחות בדיווח הכספי וביקורת. אני לא חושב שזו דרמה.

אמיר ברנע

גיא אתה מדגיש את המושג שווי הוגן ואני, כשאני ראיתי את ה-CECL אמרתי הינה עכשיו תהיה דרך להציג את תיק האשראי בשווי הוגן וזה לא נכון. אתה מהוון רק את מרכיב ההוצאה. איך נרשם תיק האשראי בדוחות הבנק בניגוד, נניח לאגרות חוב למשל אם הריבית יורדת החוב גם עולה. אתה בא ומציג את תיק האשראי במעין שעטנז' כזה שמצד הכנסות אתה לא רושם את הערך הנוכחי של הפרמיה שאתה מקבל, אתה רושם רק את ההוצאה.

ואדים פורטנוי

אבל אמיר מה שמטריד אותך יהיה קריטי יותר בבנק שהוקם אתמול, בבנק שפועל on going השינוי השנתי הוא לא דרמטי. הבעיה זה לבנק שמוקם עכשיו.

אמיר ברנע

זה נכון אבל אתה צריך לנטרל גידול באשראי וקיטון באשראי. בנק שמתכוון יראה פתאום טוב.

ארז סופר

אבל אמיר אתה עוד פעם חוזר לקטע של הקונספציה החשבונאית הישנה. ומנסה לבחון את השינוי בעיניים חשבונאיות של פעם וכפי שהסברתי קודם מדובר בהפרשה רגולטורית שבעצם קביעתה הפכה לחשבונאות הנוכחית. ושוב אני חוזר זה נובע כתוצאה מהרצון של הרגולטורים בעולם למנוע משבר עתידי כל אחד בדרכו, האירופאים חשבו שמספיק כרית לכיסוי הפסדים של שנה האמריקאים חשבו ששנה אינה מספקת, זוהי החשבונאות הנוכחית.

שלומי שוב

קשה לנו לקבל את זה כחשבונאיים.

עידו גליל

רוצה לציין משהו בנושא של הפרשה "רגולטורית" שהוזכרה בדיון. זה נכון שלנו כפיקוח על הבנקים יותר שימושי נתוני הפרשות שהם צופי פני עתיד, אבל בסופו של דבר זה צריך לזכור שה- CECL הוא תקן חשבונאי והסיבה שהתקן החשבונאי הזה אושר, והסיבה ש- IFRS 9 אושר זה שגופי התקינה הרלבנטיים בעולם - ה- FASB וה- IFRS הצביעו בעד זה, כי המשתמשים בדוחות הכספיים, בעיקר משקיעים, ולא רק רשויות הפיקוח, תמכו בשינוי באופן גורף. בתוך המשבר הגדול הזה של 2008 מי שהפסידו הרבה מאוד כסף היו המשקיעים.

גיא טביבאן

אחת הבעיות בתקנים של הפסדי האשראי, גם ב- IFRS וגם ב- US GAAP, היא שהחילו את התקנים האלה על כל הענפים ולא רק על בנקים ועל חברות שמתמחות במתן אשראי. הקושי הוא יותר גדול בחברות שאין להן תהליכים ומודלים כאלה (חברות לא בנקאיות).

שלומי שוב

פה בדיוק בנושא גיא בוא נרחיב את היריעה של הדיון שלא נתמקד רק על בבנקים דיברנו על זה מקודם גם בפתח שלי ואנחנו רוצים גם להתייחס לפער הזה, אפילו קראתי לו ארביטראז' חשבונאי בין למעשה המודל של ה- IFRS לחוץ-בנקאי וחברות הביטוח לעומת המודל שהוגדר לבנקים לפי ה- CECL.

יבגני אוסטרובסקי

נאמרו בדיון דברים רבים והרבה מסרים גם ברמה של החשבונאות, המודל והרגולציה.

הנקודה הראשונה שהייתי רוצה להתייחס אליה – היא שגם במודל הישן הבינלאומי ולא רק באמריקאי היה פתרון לתופעה שהוזכרה כאן לפני, והיא שלוקח זמן לגלות הפסדי אשראי. במודל הבינלאומי של IAS 39 קראו לזה – "IBNR" (הפסדים שהתהוו ועוד לא התגלו) והיתה הפרשה כזו כך שאין פה ייחוד של האמריקאים.

הנקודה השניה, היא שהסיבה שבחרו בשעתו גם ב- USGAAP וגם ב- IFRS בעקבותיו ללכת למודלים של incurred loss היא שהעמדה המקורית היתה שהיה דווקא שיקול דעת גדול מידי אבל בדיעבד כפי שהוצג כאן כנראה שזה לא עבד כל כך טוב ובכול העולם הגיעו למסקנה שצריך להכניס דרך לשלב מידע צופה פני עתיד. כל אחד עשה את זה בדרכו שלו, אך המסקנה דומה.

הנקודה השלישית, אני מסכים עם כך שיש פה "ספירה כפולה" (או הפסד מייד) בין הפסדי האשראי לבין הערך בספרים ברוטו. בתיק יציב, האפקט של הספירה הכפולה לא כל כך נורא, ובעיקר משפיע על ההון. לעומת זאת, בתיק שמתחיל מאפס או בתיק שעולה, זה יותר מעוות גם את הרווח וגם את

ההון. הבעיה בתקנים (גם ב-IFRS וגם ב-US GAAP במידה רבה יותר) היא שריבית ההיוון האפקטיבית, היא גבוהה מדי – היא מחולצת על סמך סכום האשראי ותזרים המזומנים החוזי ללא הפסדי האשראי וכך יוצא שהיוון התזרימים יוצא סכום ההלוואה (לפני ולא אחרי הפסדי האשראי), ומסכום זה מפחיתים את הפסדי האשראי, כלומר הפסד כמעט מיידי שזה לא הגיוני. אם היית משתמש בריבית שאתה צופה "באמת" להרוויח אחרי הפסדי האשראי אז הבעיה הייתה נפתרת ולא היה נוצר פה "double counting" בין סכום ההלוואה הראשוני לבין הפסדי האשראי. ההפרשה יחד עם הנכס בנטו בנקודה הראשונית זהים לסכום ההלוואה או הרכישה. למעשה, את הפתרון הזה בדיוק עשו את זה בנכסים הבעייתיים, מה שנקרא POCI ב-IFRS, כי הם הבינו שאם אתה תלך על ריבית ברוטו או תזרים ברוטו, בוא ניקרא לזה כך, אתה פשוט תעוות ויהיה "double" counting חמור מדי כשיש נכסים בעייתיים במועד הרכישה. לכן, במקרים שאתה באמת בקצה יש את כלי הריבית נטו. אכן עשו את זה גם ב-IFRS וגם במקביל מה-US GAAP.

לגבי העניין של הרגולציה, או הארביטראז' שכביכול ציינתם - אני לא חושב שהמילה "ארביטראז'" היא כל כך מתאימה בהקשר הזה מכמה סיבות. קודם כל בחברות הביטוח חלקים גדולים מהתיק שלהן, ובוודאי שנכסי העמיתים, וגם אני צופה שיותר מנכסי הנוסטרו בהמשך, יוצגו בשווי הוגן שזה הסכום הנכון כך שאין פה שום עיוות. האלמנט הזה של התקן 9 IFRS במובן של "impairment" לא יהיה כל כך דרמטי, כי יש שווי הוגן וזה לא משפיע כשאתה נמצא בשווי הוגן ומעבר לכך בנכסים מסוגים מסוימים יש לנו חברה מצטטת שדואגת גם שהשווי הזה יהיה אחיד.

אמיר ברנע

זה יותר הצגה של ההון העצמי אבל לא הצגה נכונה של הרווחיות או של התזרים.

יבגני אוסטרובסקי

שוב, כשמדובר בנכסי עמיתים המילה "הון עצמי" פחות מתאימה, זה פחות רלוונטי אלא השווי של הנכסים. בנוסף, אני חושב שהמילה "ארביטראז'" לא מתאימה כי, בסך הכול אנחנו מיישמים IFRS שהיא תקינה מקיפה בחברות הביטוח ורוב הנכסים כאמור הם בשווי הוגן אז זו פחות הבעיה שם. בנוסף, לגבי חברות הביטוח יש להבהיר שישנן דרישות הון רגולטוריות ואני לא מתכוון לדרישות ה-IFRS אלא, לסולבנסי 2, לעומת באזל 2 בבנקים, ויש דרישות הון על הלוואות כך שגם בהיבט ההוני הרגולטורי בביטוח לא נכון לקרוא לזה ארביטראז'. גם ברמה הצרכנית, לגבי המוצרים האלה (כגון משכנתאות) יש רגולציה של רשות שוק ההון, כך שגם בהקשר הזה אני לא חושב שיש ארביטראז', בטח לא מהותי. דרישת ההון בואו נגיד לפחות בעולמות הביטוח אתה מחשב אותה במונחים כלכליים ובמונחים של שווי. את הדרישה הזו אתה מחשב לפי מאפייני ההלוואה. לכן, השאלה היא האם אתה מפריש 12 חודשים או לא – בדוח זה לא ישפיע על השאלה מה יהיה השווי ומה דרישת ההון.

יש גם את הגופים החוץ בנקאיים, וגם שם, זה גם לא אותו דיון. כי למשל לגופים חוץ בנקאיים אין את דרישות באזל או סולבנסי, אבל גוף כזה (חוץ בנקאי) יש לו דרישת הון מסוימת על פי התקנות לפי גודל התיק שלו. היא בסיסית באופיה החישובי, אין שם מודלים כי זה גוף קטן יותר מבנק. גוף כזה

שלא חייב גם ליישם IFRS (חלק מהגופים החוץ בנקאים הם פרטיים וקטנים וחלק ציבוריים) אבל אז הוא מיישם תקינה ישראלית שיש לה פתרונות. הגופים האלה ודאי שבמובנים מסוימים יותר גמישים ולא כולם מושפעים מהתקנים שצינו, אבל הם גם קטנים יותר, התיק שלהם שונה, הנגישות שלהם שונה, ויש לכך חסרונות ולא רק יתרונות כך שבמכלול גם פה המילה ארביטראז' לא לגמרי מתאימה לי כי זה לא בנק אלא יש התאמה של הרגולציה לאופי שלהם.

שלומי טוב

אני לא משתכנע כל כך מהר לעניין הביטול של משמעות האביטראז' החשבונאי, יש כאן השלכות דיווחיות משמעותיות גם מעבר לדרישות ההון. יכול להיות שהם ינצלו את המצב הזה כדי לתת הלוואות לזמן יותר ארוך ומסוכן יותר עם "spreads" גבוהים יותר לאור היתרון הזה?

יבגני אוסטרובסקי

אני לא יודע, ואני לא ממש בטוח. גם היום הגופים האלה נותנים אשראי שהוא בדרי"כ או לפחות בממוצע כמובן יותר יקר ושונה לעיתים באופיו מאשראי בבנק, ואני לא חושב שהשינוי של התקן לגבי הבנקים הוא שייצור ארביטראז' מהותי כביכול.

שירה רדובן

אין ספק שזה פוגע בחישוב של ההפסדים העתידיים.

שלומי טוב

דורון אתה רוצה להגיד משהו מהצדדים שלכם (רשות המיסים)? אתם מוכנים? תישארו לפי המודל הקודם?

דורון רחמים

אנחנו ברשות המיסים בתוך תהליך למידה של כל הנושא מתוך כוונה כן להגיע לאיזושהי הבנה והסדר עם הבנקים לגבי השלכות המס של כל הסיפור.

אמיר ברנע

אני מנסה להבין, תהיה הפרשה חד פעמית בדוחות הרבעוניים של מרץ. האם הפרשה הזאת היא הוצאה לצרכי מס? זאת אומרת התוספת תהיה הוצאה לצרכי מס? או שמא זה רק מאזני ליצירת נכס מס.

דורון רחמים

גם זה כרגע נבחן ועדיין לא הגענו למסקנה.

שלומי שוב

אבל רגע אני אשאל אותך. מה שאתם מכירים היום, הזכרתי את זה קודם בדברים שלי, במיוחד במשכנתאות זה נראה סכומים שהם יחסית מהותיים.

דורון רחמים

אני לא אדבר על הסכומים, אני רק אגיד שעשינו איזשהו פרויקט לכל הקטע של הפרשות למשכנתאות והגענו להבנה עם כלל הבנקים והזכרת את זה בדברייך. כרגע כל המעבר CECL ואיך זה ישפיע על ההפרשות של המשכנתאות גם בבחינה אצלנו.

אמיר ברנע

בדוחות של הבנקים שיפורסמו בעוד שבוע או שבועיים יאמר כי נושא המס בנושא ההפרשה עדיין בדיון?

דורון רחמים

כפי שאמרתי קודם.

שלומי שוב

אבל אתם תצטרכו להכריע בפרסום הדוח הרבעוני אם זה מס נדחה או מס שוטף. יכול להיות שמס הכנסה יכיר כמס שוטף ויכול להיות שלא. הבינלאומי רוצים להגיב?

נחמן ניצן

ימים יגידו.

שלומי שוב

אבל אתה מבחינתך, מבחינת מה הכיוון? היו תגובות שאמרו שיש קשר לתמחור וכאלה שאמרו שזה לא קשור.

נחמן ניצן

אצלנו כבנק קטן יותר, יש חיבור גדול יותר בין הצד החשבונאי לבין הצד התמחורי לדעתי, ככל שתהיה השפעה על התמחור, אצלנו, היא תתרחש מוקדם יותר. חשוב להדגיש כי היישום מאוד טרי ולכן ציינתי בפתיח "ימים יגידו" עד עתה עבדנו על כך שהמודלים יעבדו כדי שנוכל להוציא מספרים לכן אני מניח שעוד מוקדם לדעת מה תהיה ההשפעה התמחירית. כדאי גם לבדוק מה היתה ההשפעה התמחירית ביישום ההפרשה הקבוצתית על האשראי התקין, לפני כ-10 שנים, אני לא בטוח שהיתה לכך השפעה. ככלל ניתן לומר לפי הנתונים שפורסמו עד כה כי ההשפעה של היישום היא לא משמעותית ולהערכתך כך נראה גם בהמשך אולם כפי שצינתי אנו מקיימים את הדיון בשלב מאוד ראשוני של היישום.

אמיר ברנע

בואו נסכם, להנחיות CECL השפעה על דיווחי הבנקים, יצירת "מחסניות" נכסיות על חשבון דיווח תזרימי. בהערכות שווי תמיד העדפנו ניתוח תזרימי על נכסי והשאלה היא אם דיווח CECL לא משבש את הניתוח התזרימי לטובת שיקולי הרגולציה. אני לא יודע אם השינוי הוא מהותי או יותר בשוליים, נסתכל על הדוחות של מרץ ונראה, בסך הכול אני מוטרד ולכן אני העליתי את השאלות של העקביות ושל המודל הכלכלי. אני מצפה מדוח כספי לתת תמונה של מצב העסק בראיה כלכלית. השאלה לסיכום היא האם אנו נלחמים במלחמה שהייתה במשבר ב-2008 עם מאפיינים מסוימים ואנחנו עכשיו מתקנים את המערכת לפתור את הבעיה שהייתה ב-2008. המשבר עבר ונשארנו עם פרשנות למשבר שהיה במחיר של דיווח שהוא פחות אמין ובר השוואה רוחבית.

שלומי שוב

אני גם אסכם ברשותכם בכמה מילים את ההתרשמות שלי. התחושה שלי מהדיון כי יש נטייה למערכת הבנקאית קצת להנמיך את הלהבות... אני חושב שהשינוי הוא דרמטי ומשמעותי. יכול להיות שזה גם חלק מההתהליך התאקלמות שיקרה אבל זה לא שינוי רגיל של כלל חשבונאי. לא הצלחתם לשכנע אותי למשל שלא תהיה משמעות לארביטראז' החשבונאי בין המערכת הבנקאית לבין האשראי המוסדי והחוץ בנקאי. אני רק חושב על הלוואה ארוכת מועד למימון נדל"ן – יש הבדל של שמים וארץ בין ההפרשה להפסדי אשראי שתירשם בגוף בנקאי שמיישם את התקינה האמריקאית לבין זו שתירשם גוף חוץ בנקאי שמיישם IFRS. לא השתכנעתי שזה לא ישפיע על התחרות. לא סתם אמרתי שזה מזכיר לי מעט את השינוי שהיה בין עלות לשווי הוגן כמו לעניין הכניסה של אומדנים והכי חשוב החיבור לראיה העסקית. אלו דברים משמעותיים שאני מעריך שעוד נבין את משמעותם ונשמע עליהם בעתיד.

לגבי הנקודה שזו כניסה של רגולציה לתוך החשבונאות - קשה לי לקבל התפיסה הזאת שזאת ואני חושב שבסופו של דבר הרגולציה יכולה להגדיל ולהחמיר את דרישות ההון אבל בשום פנים ואופן לא להתערב בכללים החשבונאיים. זה לא נכון ולא ראוי. שימו לב אנחנו מדברים פה על מודל חשבונאי שנכנס גם ב-IFRS גם ב-US-GAAP ולא רק חל על הבנקים. זה נושא שנמצא בלב ליבה של התקינה בנושא מכשירים פיננסיים זה הבסיס של כל דוח כספי של העסקים. זה לא משהו שאפשר לשים אותו בצד זה נכון, ללא קשר לכך שכפי שאמרתי בדברי הפתיחה יש פלוסים ומינוסים לפערים בין התקינות IFRS לבין US-GAAP. אין מה לעשות - יש בעיה בסיסית במודל הזה שזה ההפסד DAY 1 זה יוצר עיוות שאין לנו מה לעשות איתו. כשיש עיוות בבסיס של משהו כה קריטי אז כל קו שנמשך ממנו יצור בעיה והיא לאמיר ולי לא מעט שיחות בימים האחרונים על הנושא וכל הזמן חזרנו למכנה המשותף של העיוות הזה. לי קשה לחיות איתו והייתי מעדיף כאמור מודל יותר חכם אבל אני מקבל אותו כי זאת התקינה החשבונאית העולמית כיום. לדעתי סיכמנו את מה שקורה אנחנו עוד בזמן ראשוני יהיה מעניין לראות את תוצאות הרבעון הראשון ואולי אף יותר את הרבעונים הבאים ועד כמה באמת היישום של המודל יוביל לזיהוי מבעוד מועד של משברים שזה הרציונל כאמור של המודל החדש או

לחלופין וכפי שנוצרה לי לפחות תחושה מהדיון הבנקים יתייחסו לזה "כשינוי בעוד כלל חשבונאי טכני" שלא ישנה משמעותית את פני הדברים. תודה רבה לכולכם.

על הפורום:

מטרת "פורום שווי הוגן" (FVF) Fair Value Forum, הפועל במסגרת התכנית בחשבונאות של בית ספר אריסון למנהל עסקים במרכז הבינתחומי הרצליה, היא לתרום לאיכות המידע בשוק ההון, ולייצר שיח מקצועי פורה בנושא. הפורום שמקיים מפגש חודשי, משמש קבוצת חשיבה שמייצרת דיוני עומק בסוגיות שנמצאות על סדר היום ומשמש פלטפורמה לשיתוף ידע, זיהוי בעיות, תהליכים ומגמות וכ- Best Practices למדווחים, לרואי החשבון ולמשקיעים.

הפורום, בייסודם של פרופ' אמיר ברנע, הדיקן המייסד של בית ספר אריסון למנהל עסקים, ורו"ח שלומי שוב, ראש תכנית חשבונאות וסגן דיקן, בית ספר אריסון למנהל עסקים, כולל מומחים מובילים מהאקדמיה ומהפרקטיקה בתחומי החשבונאות הפיננסית, הכלכלה והמימון וכן משתתפים בו נציגים של מדווחים, אנליסטים וגופי הרגולציה הפיננסית בישראל וחיבור בין תחומי הידע השונים.

סיכומי הדיונים שמתפרסמים לציבור הרחב מבוצעים על ידי הצוות המקצועי של הפורום המורכב מבוגרים מצטיינים של התכנית בחשבונאות.

אתר הפורום: www.fvf.org.il